

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Onsdag den 5. oktober afsløredes i Kruså statuen af greve Folke Bernadotte. På talerstolen komitéens formand, fhv. minister Per Federspiel.

CARL RØNNEBERG

Civilingeniør M. A. I.

JÆGERSBORGALLE 233

GENTOFTE

VILH. PETERSEN & CO.

København

ADOLPH WULFF A/S

GOTHERSGADE 14

KØBENHAVN K.

VIGGO THORBEK A/S

PRAGS BOULEVARD 55

KØBENHAVN S.

EMIL LAMP

Svanemosegårdsvej 9 - Kbhvn. V.

CARL RASMUSSEN

Kalundborg

V. GRUM-SCHWENSEN

Allerød

BRØDRENE HILLERSSjællands Jern- og Stålforretning
Slagelse**HENRY TOFT**

Frederikssund

A/S NIELS D. KEMP JUN.Læderfabrik
Roskilde**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: General Fl. B. Larsen, Kastellet, København Ø.Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro
76, Aalborg.Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtassevej 6, Hellerup.Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Århus.Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8,
Sorø.Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.Læge Børge Næsted, Læssøegade 141,
Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade
20, Herning.Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

Nummer 10
Oktober 1960
15. årgang

Pigtraad

Redaktion:
Slagelsegade 9²
Telefon Øbro 8537
København Ø.

Danske koncentrationslejr-fangers blad

*

Organ for Kammeraternes Hjælpefond

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling. St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 25. okt.

INDHOLD:

	Side
Et kunstværk	183
Politimand under besættelsen	186
Fangeklubberne	189
De 46's skæbne	191
I ny belysning	195
Dagbogsblade	197
Dansker som vidne	199
Frihedsfonden	199
Solhøgda	200

Et kunstværk af stor værdi hædrer Folke Bernadottes minde

Højtidelig afsløring i Kruså med stor tilslutning fra hele landet

Det var en stor og repræsentativ kreds af kvinder og mænd, der onsdag den 5. oktober stævnedes til Kruså for at deltage i afsløringen af mindesmærket for greve Folke Bernadotte.

De kom fra alle egne af Jylland, Sønderjylland, Fyn og Sjælland, og da eksfangerne naturligvis var i flertal, blev der et helt kammeratskabsstævne ud af det, men det var jo også naturligt, at de, der havde mest at sige tak for, var ivrigst for at møde frem.

Afsløringen af statuen, der fandt sted kl. 15, havde samlet godt 300 deltagere, blandt dem den svenske ambassadør i København, Stig Sahlin, den norske chargé d'affaires, ambassaderåd Jakhell, amtmand Vagn-Hansen, Aabenraa, tidligere minister Per Federspiel, repræsentanter for den danske hær og en lang række civile myndigheder, for grænsegendarmerne og nationale foreninger i Nordslesvig samt læger og Røde Kors-hjælpere fra de hvide bussers tid. Også fra Flensborg sås adskillige repræsentanter for de koncentrationslejr-fanger, der delte kår med de skandinaviske fanger, således tolken i Sachsenhausen-lejren, Heinrich Lienau.

„Nu er vi på vej ind i en ny tid“.

Andet regiments orkester indledede højtideligheden med „Der er et yndigt land“, og formanden for den komité, der stod bag statuens rejsning, fhv. minister, landsretssagfører Per Federspiel, bød velkommen til dette mindesamvær. Vi opfylder her en naturlig pligt ved afsløringen af statuen for grev Folke Bernadotte, sagde Per Federspiel. Han rettede en tak til alle, der havde bidraget til tankens

virkeliggørelse, idet han mindede om, at afdøde dronning Alexandrine havde været indsamlingens høje protektor, ligesom afdøde amtmand Refslund Thomsen, Aabenraa, havde ydet betydelig støtte til rejsningen.

— Det er nu over 15 år siden de hvide busser rullede ind i Danmark ad dette vejstykke, der er blevet bevaret som et minde om det uudslekkelige håb midt i fornedrelsen, sagde Per Federspiel. Europa er i dag på vej ind i en ny tid, hvor krig mellem vore folk er utænkelig. Men fortiden skal ikke glemmes, så ond og hæslig den end har været. Den er en del af vor historie. Monumentet over grev Folke Bernadotte skal imidlertid være et vidnesbyrd om, at kærligheden er stærkere end våbenmagten. Vi bøjer os i ærefrygt for den ranke, kongelige skikkelse, der gav tusinder af fanger troen på livet tilbage!

Fællesskabet mellem nordiske brødrefolk.

Per Federspiel afslørede statuen, hvis varme bronzetone aftegnede sig som en mild lue mod den blå himmel, og imens spillede orkestret „Du gamla, du fria“. Der nedlagdes krans og blomster fra danske og norske modstandskæmper-organisationer og private, mange af dem med befrielsesdagens rød-hvid-blå bånd.

Ambassadør Sahlin takkede for den overordentlige store hæder, der her var blevet en svensker til del. Det var i dag, med den fredelige grænsetrafik brusende forbi, næsten ufatteligt, hvad der skete for 15 år siden. Man véd i dag, at mange gode kræfter samvirkede ved løsningen af den store opgave, man havde påtaget sig med organiseringen af koncentra-

tionslejrfangernes hjemførelse, men uomtvisteligt havde grev Folke Bernadotte spillet en afgørende rolle ved løsningen. Hans indsats står i dag som det naturlige udslag af det, de nordiske brødrefolk har til fælles, samhörigheden og kærligheden til friheden. En morders kugler gjorde ende på hans liv, da han i Palæstina fortsatte sit virke for de nordiske idealer.

Ambassadøren overbragte de hjerteligste hilsner fra grevinde Estelle Bernadotte, der desværre havde været forhindret i at deltage i afsløringen.

KONCENTRATIONSLEJRFANGERNES TAK TIL FOLKE BERNADOTTE

Ritmester Malling-Jacobsen.

Ritmester *Malling-Jacobsen* talte gripende på fangernes vegne. Han sagde bl. a.:

Som flammeskift på begsort baggrund, uudsletteligt brændt i vor erindring, står for os forhenværende fanger fra de tyske koncentrationslejre manden og navnet FOLKE BERNADOTTE.

Det lød som en jublende trompetfanfare, det sprang som en løbeild gennem samtlige lejrens barakker, det tændte og fængede som gnister i strå, det indgav os mod og håb, netop da vi mest af alt trængte hertil, da vi for første gang i Neuengamme hørte navnet og så manden FOLKE BERNADOTTE.

Takket være hans enestående forhandlingsevne, hans vældige energi og uforlignelige mod, står vi i dag med livet i behold, og hvad det betyder, ved enhver, der har set døden i øje under forhold så

grusomme, at de trodser enhver beskrivelse, og for hvilke absolut ingen undskyldning kan konstrueres.

Det var BERNADOTTE, der med sandt vovemod drog lige ind i rovdryets hule og fravristede det dets bytte. Han satte sit liv ind for vor skyld.

Var han end et redskab i en højere magts tjeneste, som han selv har udtalt det, havde han end den stærkeste støtte og de bedste hjælpere, hvad han heller aldrig har lagt skjul på. Det var dog ham, der i handlingens og afgørelsens time — menneskelig set — stod alene ansigt til ansigt med den mest uberegnelige og brutaleste form for nazisme og sadisme. Det var ham, der kom, der handlede og der sejrede.

Aldrig nogen sinde vil vi fra koncen-

trationslejrens mugne halm glemme Sveriges store og uegennyttige barmhjertighedsgesandt. Vi vil altid, når og hvor tid, sted og lejlighed dertil gives, bestandig minde os selv og alle andre om hans gerning og virke. Den største barmhjertighedsgerning noget menneske har udført fuldt ud.

Ord er så fattige og formår derfor heller ikke at tolke vor dybe og inderlige tak til denne mand, men så meget mere tænker vi på ham. Og er det ikke så, at tanker har det frem for ord, at de er fuldkommen smukke og uden lyde, at de kan tænkes lige ædle og forklarede af alle uden undtagelse, medens det kun er så få beskåret at give dem udtryk i ord, uden at de derved mister noget af deres indhold. Ja, hvor ofte forringer ikke det

Andet regiments orkester spillede ved afsløringen i Kruså.

talte ord de smukkeste tanker og følelser, det er vel også derfor, at de stærkeste følelser så ofte gør os mennesker tavse.

Af samme årsag fostrer også vor mangel på ord, vor tavshed ved tanken på ham, der nu ikke er mere, stærkere og mere hengivne følelser end nok så smukke ord og takketalere.

Vældige var de opgaver, der blev lagt på BERNADOTTE's skuldre, ja, vel også de vældigste, noget menneske endnu er blevet pålagt, men aldrig veg han tilbage for opgaven, var den end nok så svær. I stilhed „søgte han“, som der står i sangen, der lød over hans bære under Gustav Vasa kirkens ærværdige buer „ind til Jesus“ og hentede der kraft og styrke til at løfte opgaverne i ydmyg frimodighed.

En af historiens ædleste skikkelser er ikke mere. Han har overskredet „den dybe flod, hans hjem er nu hinsides Jordan“. Sit liv gav han som indsats for andre netop i Jordanflodens egne, lige til sit sidste åndedræt forblivende tro mod valgsproget: „Vi er sat her i livet for at gøre andre lykkelige!“

Og han har vel nok i gerning vist, at der stod en mand bag det talte ord.

Tusinder og atter tusinder har han gjort lykkelige, tusinder og atter tusinder takker i dag ham for livet.

Sjældent har derfor også et sorgens budskab truffet så mange så hårdt, som budskabet om BERNADOTTE's død gjorde det.

Det var for os alle i første omgang aldeles ufatteligt, vi vægrede os til det sidste ved at tro på dette sorgens uhyggelige budskab. Vi håbede og bad til, at det måtte være en fejltagelse.

Var det virkelig sandt, at vor forkæmper og befrier fra koncentrationslejrenes rædsler og død, så pludselig var revet bort? Skulle vi aldrig mere se ind i hans pragtfulde, stærke øjne, aldrig mere høre hans mandige, klangfulde røst, aldrig mere modtage hans venlige smil og opmuntrende nik.

NEJ! Desværre for os og mange, mange med os, ja, vel egentlig hele verden.

Et såre sjældent menneske, en ener blandt mange, en stærk og dog så ydmyg personlighed, hvem vi håbede var beskåret et langt og arbejdsrigt liv, menneskeheden til gavn, var ikke mere.

Det var hårdt. „Stort har vi mistet, men stort vi fik“. Mindet om ham kan aldrig dø iblandt os, det vil vi bevare til

vor sidste stund, dybt taknemlige over, at det blev os forundt at møde en mand som BERNADOTTE.

Når budskabet om hans død ramte os så hårdt, som det gjorde, hvormeget hårdere har det så ikke ramt hans allernærmeste, i særdeleshed hans dygtige og opofrende hustru, hans trofaste og stærke livsledsagerske, hans bedste ven og kammerat i alle livets tilkikkelser, og deres to unge sønner. For dem alle tre må hans bortgang have været et tab, for hvilket ingen erstatning har kunnet gives, et savn, som kun tilnærmelsesvis har kun-

net lindres en smule ved andre menneskers medfølelse, en sorg, som de — og de alene — selv har måttet kæmpe sig igennem.

Er det omend kun en ringe trøst, så beder vi dem, grevinde, være forvisset om, at vor inderligste forbøn, vor dybeste medfølelse og ærbødigste agtelse altid har omfattet Dem og Deres to børn, i håbet om, at den Gud, på hvem Deres mand så fuldt og fast stolede og troede på, har forlenet Dem styrke til at gennemleve tiden, der fulgte efter, i hvilken De har måttet være både far og mor for

Efter afsløringen besøgte professorinde Sylvia Salvesen (til venstre), Oslo, og Silvio Fugl, København, den norske bautasten.

Deres to sønner, hvem Han give evne og kløgt til at løfte arven efter deres far og videreføre den, forvalte det dem overladte pund til forøgelse, Dem, grevinde, til glæde og ære, omgivelserne til gavn.

Vi, der takket være Deres mands indsats atter er givet tilbage til livet, vi vil altid ære og agte, beundre og bevare mindet om

FOLKE BERNADOTTE,

der bestandig vil tale til os gennem den smukke og alvorlige salme, der var vor trøst i udlændighedens trange kår:

„Altid frejdig, når du går“,

hvoraf den højtærede forsamling — stående — bedes synge verset:

„Kæmp for alt, hvad du har kært“.

Forstås bedst i Sønderjylland.

På Aabenraa amtsråds vegne modtog amtmand C. A. Vagn-Hansen monumentet, idet han lovede at værne om det i taknemlighed og ærefrygt. Sønderjylland har mere end nogen anden dansk landsdel været skueplads for blodige kampe, og derfor kan man måske her bedre end andetsteds forstå den dybe betydning i indskriften på soklen: „Pro armis caritas“.

Efter den officielle højtidelighed mødtes mange af deltagerne til et kammeratligt samvær på hotel Krusågård, hvor man udvekslede minder om de „utrolige dage“, da de hvide busser mødte op foran koncentrationslejrene for at føre fanger hjem til trygheden og omsorgen.

Statuen er med sokkel 4 meter høj. Den er usædvanlig godt truffet. Billedhuggeren Gudmundsen-Holmgreen har været meget heldig, ikke blot med gengivelsen af Bernadottes skikkelse, men også med at træffe hans ranke holdning. Og man kan godt sige, at alle deltagerne i afsløringen var stærkt grebet af det fine kunstværk.

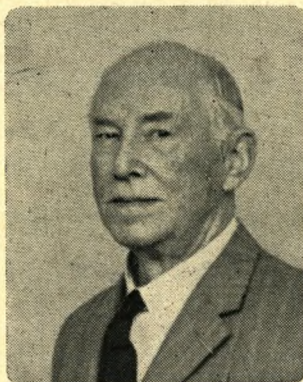
På soklen står ordene:

Pro armis caritas — næstekærlighed frem for våbnene — Bernadottes høje mål — et mål, som han selv satte livet ind for at praktisere.

Politimand under besættelsen:

Mordeksperten fortæller om de største kriminalsager

Tyskertiden vil stå som et særligt kapitel i dansk kriminalhistorie, siger Himmelstrup's nære medarbejder gennem 28 år, kriminalkommissær F. A. Petersen, der i Buchenwald lærte at sætte pris på kartoffelsuppe.

Kriminalkommissær F. A. Petersen.

— Jeg har arbejdet med mere end 25 mordsager, foruden mange pyromanbrande og andre kriminalsager. I krigsårene blev det min opgave at opklare mange af de politiske drab, som tyskerne foretog. I 28 år arbejdede jeg sammen med Otto Himmelstrup, og det har ofte været interessant og lærerigt, men nu er jeg træt. Jeg har trukket mig tilbage for at tage tilværelsen mere stille . . .

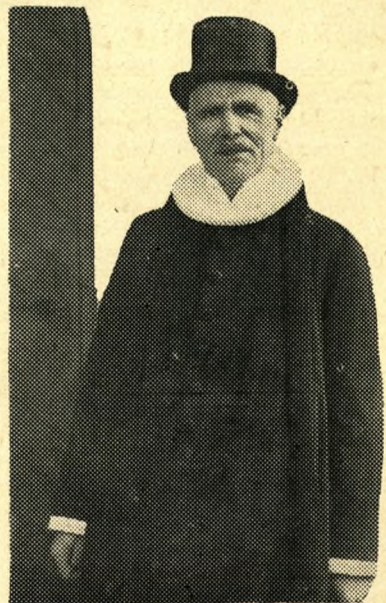
Det er kriminalkommissær F. A. Petersen, der fortæller dette. Vi sidder hyggeligt i hans lejlighed på Holger Danskesvej på Frederiksberg, mens han forsøger at genopfriske minderne fra de mange store kriminalsager fra tiden før, under og efter krigen. Han har været med i ledelsen for opklaringsarbejdet i de fleste større mordsager, og det er mest dem, han nu taler om. De sidste 12 år har „F. A.“, som han populært kaldes indenfor politiets rækker, gjort tjeneste som leder af kriminalpolitiet i Lyngby. Der var meget at tage sig af i dette arbejde, men det er alligevel de store kriminalsager,

der nu — efter den endte arbejdsdag — optager sindet.

— Jeg har gjort tjeneste i politiet i 41 år, fortæller den åndsfriske og nærmest hyggelige politimand, der nu er nær de 70 år. Nu og da lurer skarpsindigheden bag hans blik, men ellers er han så udpræget den forstående og „rare“ type af en ældre politimand.

Da præsten blev kidnappet.

— Når jeg nu skal gøre op efter de mange års tjeneste, tror jeg nok, at den mest interessante sag, jeg har haft, har været kidnappingsagen fra Sønderjylland. Husker De den? Det var da forbryderen Mozart Lindberg, som stadig sidder i Horsens Tugthus,

Pastor Philipsen, Gram, der kan takke Lindberg for en berømmelse, han sikkert helst havde været foruden.

kidnappede sognepræsten i Gram. Det var en mærkelig affære.

Mozart Lindberg havde været straffet to gange med 16 års fængsel for drabsforsøg, og da han blev løsladt, havde vi ham lidt under observation, for at se, hvordan han nu ville arte sig. Han var en fantast, men på visse områder ganske dygtig. Han havde en egen evne til at rive folk med sig, og til at sætte noget i gang, men det kneb ham altid at følge det op. Han lod bygge en større kasse, som han fik placeret bag på en lastbil, og så udgav han sig for at være international politichef.

Han engagerede fire medhjælpere, som troede på hans forklaringer om, at han var politichef. Det var først hans hensigt at kidnappe en kendt bankmand, som han ville tvinge til at skrive en større check. Derefter ville han holde manden fangen, indtil checken kunne hæves, og når det var sket, var det Lindbergs hensigt at flygte ned til general Franco i Spanien. Han ville tilbyde Franco at bygge boligkomplekser og lignende. Men det var vanskeligt for Lindberg at finde en bankmand, der var egnet for kidnapping. Han besluttede derfor, at det i stedet skulle være biskoppen i Ribe, der skulle være hans første offer. Af en eller anden årsag opgav han det igen, og han udvalgte sig så sognepræsten i Gram. Han kørte lastbilen med trækassen på op foran præsteboligen, og det lykkedes at få sognepræsten lokket op i kassen, der havde dimensioner som et lysthus. Her blev præsten kneblet og bundet, og han fik hæfteplaster over munden, og bilen kørte derpå rundt i Sønderjylland med sognepræsten.

Præsten slap fri.

— Mens alt dette stod på, fortsætter kriminalkommissær F. A. Petersen, var det lykkedes sognepræsten delvis at frigøre sig fra de snerrende bånd, og da han på et tidspunkt kunne høre en kirkeklokke ringe i det fjerne, var han straks klar over, at det var hans egen kirkeklokke, han var i nærheden af. Pludselig tog han flugten. Det vakte naturligvis opsigt, da sognepræsten fortalte sin mærkelige kidnappingshistorie, men det lyk-

kedes ret hurtigt at fange Lindberg, og dermed blev hele affæren bekræftet. Som politimand var det en interessant sag at beskæftige sig med, fordi den var langt ud over det almindelige. Her i landet hører det jo heldigvis ikke til de dagligdags ting, at sognepræster bliver kidnappet, baret, bundet og kneblet til med hæfteplaster for munden.

Frø i bukseopslag opklarede mord.

— Er det politimandens „næse“, der fører til en kriminalgades opklaring?

— Jeg vil udtrykke mig sådan, at det er en blanding af mange forskellige ting. Lad mig nævne: Systematisk og grundigt afhøringsarbejde, fornemmelse af i hvilken retning man skal søge, evnen til at konstruere hele den mosaik, der danner det præcise billede af forbrydelsen. Jeg har været ude for, at frøene fra en sjælden ukrudtsplante har givet mig beviser for, at en mand var morder, så det er ikke altid så meget, der skal til.

— Hvad var det for en sag?

— Det var i 1948, da en kvindelig læge var blevet myrdet på en byggeplads i Esbjerg. Vi havde systematisk foretaget afhøringer, og herved var vi stødt på en køkkenkarl ved et hotel. Vi undersøgte hans forhold nærmere, og ved en afhøring af en af hans tidligere piger, fandt vi frem til, at han netop havde været på den pågældende byggeplads med denne pige, hvor de havde haft en hyrdetime sammen. Den oplysning gjorde naturligvis, at vi interesserede os endnu mere for ham og hans færden, men det kan ofte være svært at finde en forbindelse mellem morderen og offeret. Her var det fastslået, at køkkenkarlen tidligere havde været på mordstedet, så nu gjaldt det blot om at bevise, at han også var der mordnatten, og at han havde fået lokket lægen ud til stedet. Manden nægtede pure, men vi undersøgte hans tøj, og i bukseopslagen fandt vi blandt andet frø af en sjælden ukrudtsplante, som netop voksede på byggepladsen. Derved var indicierne så stærke, at manden opgav sin benægtelse.

Kaj Munk, der blev bortført og myrdet i januar 1944.

De politiske drab.

— I krigsårene arbejdede De med opklaringen af de politiske drabssager?

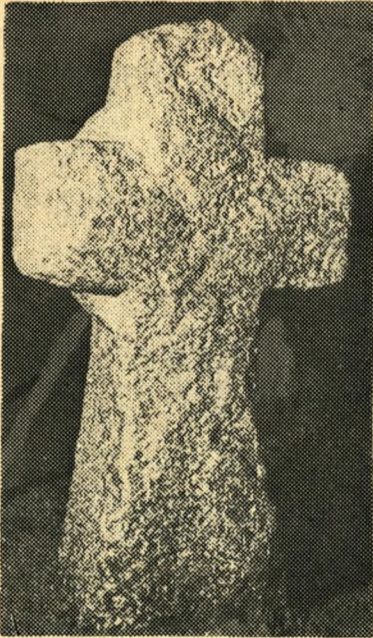
— Ja, jeg havde opklaringen af en del af de mord, der fandt sted udenfor København. Jeg var med til afsløringen af adskillige drab, som tyskerne foretog. Det var naturligvis vanskeligt nok, fordi man jo aldrig kunne gå til tyskerne selv, men vi ønskede i politiet at have mest muligt kendskab til de personer, der begik drabene og til motiverne bag dem.

Det lykkedes i mange tilfælde, og blandt sagerne var drabet på Kaj Munk. Så snart det blev kendt, rejste Himmelstrup og jeg til Vedersø. Vi fandt hurtigt frem til, at en mand, der hed Wolfgang Söhnlein, havde udspioneret Kaj Munk gennem flere måneder, og at han gjorde tjeneste i det tyske sikkerhedspoliti. Vi fik klarlagt, at han havde været i København, og at han sammen med tre andre tyskere var kørt i en bil over Storebælt. Det var den samme bil, som havde været i Vedersø.

Kaj Munks drabsmand.

— Var det Söhnlein, der skød Kaj Munk?

— Nej, det var det nu ikke. Så vidt jeg husker blev selve det dræbende skud affyret af en tjekker, men

På stedet, hvor Kaj Munk blev myrdet i Hørbylunde bakker ved Silkeborg, taler det enkle kors til den vejfarende.

ham har vi aldrig fået fat i. Så vidt jeg ved, blev han senere dræbt på Østfronten. Vi fandt derimod frem til, at Söhnlein havde sin kone boende i Flensborg, og dermed kunne vi ikke nå længere under besættelsen. Men så snart krigen var forbi, var det en af de første sager, vi genoptog. Det lykkedes påny at finde frem til Söhnleins kone, og hende tog vi med til arresten i Tønder. Det kunne vi gøre, fordi hun havde været tilknyttet det tyske sikkerhedspoliti i Danmark.

Da Söhnlein erfarede, at vi havde arresteret hans kone, meldte han sig selv til englænderne i Flensborg, og de udleverede ham til os. Han tog ret hurtigt den beslutning, at han ville gøre rent bord — og han tilstod derfor villigt de mange sager, som han havde været med i, deriblandt detaljerne i mordet på Kaj Munk. Det havde været tyskernes hensigt at tage Kaj Munk med til Aarhus . . .

Morderne var bange.

— Hvorfor skød de ham på vejen få kilometer udenfor Silkeborg?

— Tyskerne var bange — rystende nervøse. Det ville være højst uheldigt for dem, såfremt det blev konstateret,

at de havde bortført Kaj Munk. Det kunne medføre en reaktion i befolkningen — også i Tyskland, og det nærrede de en sand rædsel for. På grund af nervøsiteten udførte de derfor det modbydelige mord på vejen. På den anden side var det overlagt nok. Det var dikteret af general Panckes afdeling i København, og Bovensiepen var vel nok hovedmanden.

Efter krigen havde jeg de indgående afhøringer af Söhnlein, og selv om han havde været en frygtelig forbryder, gik det alligevel, som det så ofte går for en politimand, at man får en vis sympati for slyngelen. Han hævdede, at han var tvunget ind i den specielle afdeling, der skulle gøre det stykke tysker-arbejde. Hvis han havde nægtet, ville han blive sendt i koncentrationslejr, og det havde han lige så stor respekt for, som vi danske. Han blev senere dømt til døden for sine mange forbrydelser, men dommen blev ændret til livsvarigt tugthus, og han sad en halv snes år i danske fængsler, før han blev benådet og sendt til Tyskland. Dermed slap han bedre fra sin straf, end han egentlig havde fortjent.

Mordeksperten blev sat fast.

— Men selvfølgelig vil hele tysker-tiden stå som et særligt kapitel i dansk kriminalhistorie, fortsætter den aldrende kriminalkommissær. Vi forsøgte at holde skansen så godt, som det var muligt. Vi gjorde det på den måde, at vi sendte tyskerne dynge af rapporter om vort arbejde. Alle disse ting skulle så oversættes til tysk, og så gik tiden. Der stod naturligvis intet i rapporterne, som tyskerne kunne have glæde af, og efterhånden som de blev klar over det, kaldte de gestapo herop. Det var i 1943. Og til sidst var det, at vi blev taget.

— De havnede selv i koncentrationslejr?

— Ja, jeg opholdt mig i dagene omkring den 19. september i Odense, hvor tyskerne havde skudt nogle prominente borgere. Jeg forsøgte at finde ud af mest muligt i forbindelse med disse drab, men pludselig blev jeg taget af tyskerne og sendt til Frøslev sammen med adskillige an-

dre danske politifolk. Fra Frøslev gik turen til Neuengamme og derfra til Buchenwald. Jeg var en af de ældste, og jeg forsøgte at snyde mig fra mest muligt arbejde. I de måneder lærte man at sætte pris på kartoffelsuppe. Men det var dog først og fremmest Røde Kors-pakkerne, der holdt os i live.

Når en mor græder.

— Det må have været en interessant gerning at være med i alle de store kriminalsager?

— Det kan man vel nok sige, men gerningen har også haft andre sider. Et er den del, som tilflyder offentligheden gennem pressen, men det er jo langtfra alt, som folk får kendskab til. For eksempel er der altid et hårdt job at overstå, når en eller anden meget omtalt, og måske en uhyre interessant mordsag, er blevet opklaret, og det er at underrette morderens familie.

Selv den elendigste slyngel har en eller anden, som holder af ham. Som ung politimand tog det ofte hårdt på mig, når jeg skulle underrette et par forældre om, at deres søn var blevet sat fast, fordi han havde begået den eller den forbrydelse.

Det går dog i mange tilfælde med dette, ligesom med lægen, der ustand-

Wolfgang Heinrich Söhnlein, der var fører for den bande, der myrdede Kaj Munk.

seligt tager rundt for at se til døende mennesker: Man lærer at sætte sine personlige følelser udenfor. Jeg har så ofte set, hvilken sorg en eller anden stor dreng har pådraget sin mor, fordi han har begået en forbrydelse, som nu er blevet opklaret. Men det skal de unge tænke på før forbrydelsen. Bagefter er det for sent.

Vi har vel allesammen begået noget galt på et eller andet tidspunkt. I mine unge dage har jeg da også været med til at stjæle æbler fra naboens have, men derfra og ind på forbrydergerningen er der et langt spring. Forældrene bør have forståelse for de unge, og man bør kunne skelne mellem det, der er en drengestreg, og det, som kan føre til forbrydelser. Især kunne der være behov for mere omsorg for de unge om aftenen. I virkeligheden er det altid af det onde, når de unge mennesker er ude efter kl. 22. Det er på de tider, der for det meste sker noget galt.

En særlig hilsen.

— Men en politimand ser jo lidt anderledes på forbrydere, end folk gør, som bare læser om affærene i aviserne. Vi lærer gennem vort arbejde, at forbryderen også er et menneske, og uden menneskelig forståelse kan en mand aldrig blive nogen god politimand. Det går for det meste sådan, at politimanden får en vis sympati for forbryderen, når det lange afhøringsarbejde står på. Mere end een gang har jeg set et venskab vokse frem mellem forbryderen og den mand, der afslørede ham, og jeg har også personligt oplevet det.

Jeg har været ude for, at en forbryder efter udstået straf er kommet ind til mig for at få et råd i en eller anden sag, fordi „vi var venner“. Sådan noget kan varme en ældre politimand om hjertet, når man mener, at man har gjort sin pligt. Og forleden dag, da jeg trak mig tilbage fra aktiv polititjeneste for at gå over i pensionisternes rækker, var der mange hilsener til mig fra mange forskellige mennesker. Der var også en lille hilsen, som jeg vidste var hjertelig og velment. Jeg sagde intet til nogen om den, men den kom fra en mand,

som jeg i sin tid afslørede. Han fik 12 års fængsel!

—ark.

Dachau-Klubben

Dachau-Klubben startede sin studiekreds i frihedskampens historie den 4. oktober. Der er 15 deltagere.

Cand. mag. Jørgen Barfod indledte og skildrede baggrunden for nazismen i Tyskland.

Man samles hver tirsdag aften i Nyboder skole, lokale 7 på 1. sal. Studiekredsen strækker sig over ialt 10 aftener.

GENERALFORSAMLING HOS „DE ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN“.

Foreningen „De erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ holdt generalforsamling i Admiral Gjeddes Gård onsdag den 12. oktober.

Formanden, maskinarbejder Børge Emil Pedersen, aflagde beretning og kom bl. a. ind på en omtale af erstatningssagens forløb.

Generalforsamlingen var indforstået med Fordelingsnævnets arbejds-tempo, og formanden kunne meddele, at udbetalingen af fangetidsgodtgørelserne antagelig bliver påbegyndt i begyndelsen af december måned.

Foreningen har nu fået en afdeling i Aarhus, ligesom man har fået kontakter i flere byer rundt omkring i landet.

Alle valgene til bestyrelsen var genvalg.

FESTAFTENER FOR KH's REJSER

Udveksling af billeder og minder

Deltagerne i KH's rejser samledes i to hold til festaftener i Admiral Gjeddes Gård.

Torsdag den 13. oktober var det deltagerne fra rejserne i juli og aug., mens det lørdag den 15. oktober var deltagerne i rejserne i maj og juni.

Man havde det både hyggeligt og fornøjeligt sammen. Der vistest film fra rejserne, og man udvekslede bil-

leder og minder fra de glade rejse-dage.

Serveringen klaredes på bedste måde efter princippet sammenskudsgilde.

ARSMØDE HOS 50'ERNE FRA PORTA

Mønsterværdigt kammeratligt sammenhold

„Halvtredserne fra Porta“ holdt årsmøde med generalforsamling søndag den 11. september.

Formanden, overlæge dr. med. Jørgen Kieler.

Man startede med at aflægge besøg ved den ukendte k-z-lejrfanges mindesmærke ved Helligåndskirken og i Ryvangen samt ved mindepladen for faldne kammerater.

Ved generalforsamlingen, der i år fandt sted i Herthadalen, aflagde formanden, overlæge, dr. med. Jørgen Kieler årsberetning.

Under det kammeratlige samvær fik man at vide, hvordan det var gået hver enkelt, og de mødte kunne i de fleste tilfælde redegøre for, hvordan det går de fraværende, af hvilke en del befinder sig i udlandet.

Man har på den måde nøje rede på, hvor og hvordan klubben skal sætte ind med et evt. hjælpearbejde.

De ca. 30 mødte var en fin mødeprocent. Af 98 deporterede til Porta døde 41. De 30 døde under interneringen. De 11 efter hjemkomsten af sygdom, pådraget i lejren.

Foruden 50'erne var der i Porta 120 upolitiske fanger. Her var dødelighedsprocenten 52.

Porta er således lejren med den

SEIBÆK
Papir
1406

HANDELSKOMPAGNIET

AKTIESELSKAB

HOLBÆK

JYDSK ULDVARE

H. C. OLSEN

HOLBÆK

FISKEHUSET

Køge

NØRREGADES FARVEHANDEL

Nørregade 36 - Køge

NICOLAI ANDERSEN

Køge

REIDL's FOTO

Algade 27 - Roskilde

C. C. HANSEN A/S

RINGSTEDVEJ 20 - ROSKILDE

SVEND PETERSEN

AUTOMOBILER A/S

JAGTVEJ 155

KØBENHAVN N.

HOLLØSE MØLLE

VAGN-HANSEN

PR. HERLUFMAGLE

NORDEURØPÆISK PAPIR CENTRAL A/S

HAMMERENSGADE — KØBENHAVN K.

SCANDINAVIAN PHOENIX A/S

VESTERBROGADE 65 - KØBENHAVN V.

INGENIØRFIRMAET

JØRGEN HANSEN & TJALVE

SØNDERLUNDVEJ 206 — HERLEV

Køge El-installationsforretning

A/S ARBEJDERNES FÆLLESBAGERI

KØGE

A/S EXTRUSION

LANDLYSTVEJ 40

HVIDOVRE

ROSKILDE KONTANTFORRETNING A/S

BORUPS ANDELSMEJERI

PR. GØRLØSE

LILLE SKENSVED & OMEGNS

FODERSTOFFORENING

største dødelighed. Af særlige grunde hertil kan nævnes kostens ringe kaloriemængde. Da danskerne ankom til lejren, var kostens kaloriindhold omkring 1100, men i februar dalede den til 6—700.

Hertil kom, at arbejdet foregik inde i bjergene i fugtige klippegange.

Det var lejrledelsens opgave at ind-

rette en fabrik. Man ville således indbygge bl. a. den stålne Philips-fabrik fra Holland i bjergene ved Porta.

Man fik bygget kilometervis af gange i flere etager. Arbejdet kostede tusinder af fanger livet, så der måtte til stadighed ny transport af fanger til lejren for at holde fangtallet på de 1500.

Stolt Danmarks-historie samlet i 46 livsskæbner

Gribende skildringer af de 46, som har givet navnet til 4 majkollegiet i Ålborg

„Når man som jeg er ung og elsker livet, er det tungt at sige farvel, men det er ikke meningsløst. For at et folk skal kunne leve, må nødvendigvis nogen dø. Jeg har levet og elsket — elsket det groende, gryende, kæmpende liv, elsket mennesker i hvem jeg fandt Guds billede. Jeg har levet og vil dø i troen på Ham, der sagde: „Jld er jeg kommet at kaste på jorden“. En morgen vil der lyde en salve. Græsset græder dug. Chr. Hansen er ikke mere. Der tues ingen høje, rejses ingen sten, intet kors. Men solen står op, kysser dugperlerne bort og blomsterkalkene op. Og lærken synger frit sin sang over fædrenes høje, og det, han elskede og levede, lever videre i levende, bankende menneskehjerner . . .“

Ovenstående linjer fandt en fange en dag, gemt i en celle. Brevet var skrevet på toiletpapir af en tidligere fange, som nu forlængst var henrettet. Det var skrevet af den kendte modstandsmand Christian Ulrik Hansen, som blev henrettet i Ryvangen, og brevet gengives i en netop udkommet, yderst bemærkelsesværdig bog, der kort og godt kaldes „46 navne“. Bogen er et mindeskrift om dem, hvis navne er knyttet til 4. Majkollegiet i Ålborg. Den er redigeret af Jyllandspostens Ålborg-redaktør, Niels A. Eigenbroth, og den er kun udkommet i 400 eksemplarer. Det er

et af de smukkeste værker, der er udsendt i Danmark — hele Danmarks besættelsehistorie skildret gennem de 46 livsskæbner, som har givet navn til kollegieværelserne i 4. Majkollegiet. Forfatteren, Niels A. Eigenbroth, kan kunsten at udtrykke sig kort og klart, og det er derfor blevet en gribende bog, som burde være kommet i et kæmpeoplæg i stedet for 400 eksemplarer. Nu vil denne bog blive et klenodie for enhver modstandsmand.

Den stærke tro.

Ved en gennemgang af de „46 navne“ standser man gang på gang ved, at de døde i en „stærk tro på Gud“. Mange af de 46 er unge spejderførere eller folk fra andet kristeligt ungdomsarbejde, og som en fællesnævner står der ofte i bogen, at de „ikke var bange“. Bogen er et stolt stykke Danmarkshistorie, og beretningerne om de 46 vil leve for efterverdenen som et stolt minde om nogle af Danmarks bedste sønner.

Det er synd at rive noget ud af sin sammenhæng, men alligevel finder vi, at en ganske kort gennemgang her kan være på sin plads — også fordi man ved et uddrag får et samlet billede af hele modstandskampen. Der er nemlig alt med i bogen, lige fra mindet om manden, der blev dræbt ved clearing-mord, mændene, der døde i kz-lejre, henrettelser og direkte krigshandlinger, såvel i mod-

standsarbejdet som ved Danmarks besættelse den 9. april og 29. august.

De enkeltes skæbne.

Efter at have skildret lægen *Richardt Raetzels* død, da han af en SS-bande blev skudt ned på samme sted, som en stikker aftenen før, fortæller bogen om *Ole Georg Lauge Olsen*, der døde på revieret i Neuengamme, og *Viggo A. Jacobsen*, der fik samme skæbne i Hannover Stöcken-lejren, og derefter kommer kendte og ukendte fortællinger om *Christian Ulrik Hansen*, bondesønnen fra Farsøegnen, der blev arresteret under en aktion. Hans fire kammerater skaffede sig adgang til hans celle i Kong Hansgades arrest i Ålborg, forklædt som murere. De ville befri ham, men Chr. Ulrik sagde nej. Han var bange for, at det skulle gå ud over medfangerne, og derfor valgte han at blive, selv om det ville koste ham livet. Ved dagry den 23. juni 1944 blev han henrettet i Ryvangen. De fleste af beretningerne i bogen fylder næsten lige meget — og ingen af dem er på over to sider.

Politimand og sabotør.

Politibetjent *Henrik Wessel Platou* brugte sine vagter som politimand til sabotage, men skæbnen mødte ham under en stikkerlikvidering. Der opstod ildkamp, og han blev selv ramt og såret. Et par måneder før befrielsen blev han henrettet i Ryvangen.

Murermester *Valdemar Vangsted* var ivrigt medlem hos Studenternes efterretningstjeneste. Han blev arresteret, da tyskerne pejlede sig frem til en illegal radiosender i hans hus, og da hans kone indfandt sig hos tyskerne for at få lejlighed til at besøge ham, fik hun den besked, at han var død dagen før.

Videre fortsættes med en skildring af den højt ansatte kaptajn *Poul Ib Gjessings* død, da han blev henrettet i Ryvangen, og man kan tydeligt fornemme, hvad politifuldmægtig *Poul Larsen* måtte igennem af tortur og rædsler, efter at han var taget under en allieret nedkastnings-aktion. Han befriedes for yderligere pinsler af en salve i Ryvangen.

Aage Andersen blev ligeledes arre-

GUG - KJELSENS EFTF.

Fyldepenne­magasinet

N. Brogaard

VESTERGADE 56 - ODENSE

D. K. KITLER
Vestergade 49 - Odense

ROSKILDE TURISTTRAFIK

ROSKILDE
TRÆLASTHANDEL

Den lollandske
Landbostands Sparekasse

NAKSKOV

TAGE BERTHELTEN
Sæby

CHRISTENSEN & SØNNER
Sæby

H. LARSEN & SØN
Glarmestre
Sæby

AKTIESELSKABET
SÆBY BANK

FREDERIK NIELSENS EFTF. NYBORG A/S

A/S SAVMØLLEN I ULLERSLEV

SMEDE- OG MASKINARBEJDERNES
FAGFORENING

AARHUS

SUKKERVARE- & CHOKOLADE-
ARB. FAGFORENING
Aarhus

J. C. HALVORSEN & SØNNER
Kroghsgades Cementstøberi
Aarhus

Salon „HENNA“

GRETHE JENSEN

SKOLEGADE 2 - HJØRRING

RASMUS KNUDSEN

Plantageejer

AARØSUND

BY- OG LANDBOSPAREKASSEN
I FREDERIKSHAVN

MOTORFABRIKEN GAMMA A/S

FREDERIKSHAVN

AKTIESELSKABET
FREDERIKSHAVNS BANK

steret under en mislykket nedkastnings-aktion, men han døde i en af Neuengammes arbejdslejre.

Intet at fortryde.

Mange husker vel endnu den kortfattede meddelelse i dagspressen om bankmand *Niels Erik Vangsteds* død. Han var ligeledes med til modtagelse af våben fra de allierede — på nedkastningspladsen ved Vadum sø. På hjemvejen blev den gamle generatorbil indhentet af en tysk gestapovogn, og det kom til ildkamp, hvorunder Vangsted blev dræbt. Han var spejderfører og var gået ind i kampen i „stærk tro på Gud“.

Det er betegnende for mange af dem, der omtales i bogen, at de kunne sige som mejerist *Hans Jørgen Henriksen*. Han var taget i aktiv tjeneste — efter angiveri. Og umiddelbart før sin dødsdom sagde han i retten til de tyske dommere:

— Jeg har intet at fortryde!

Han blev henrettet i Ryvangen og hviler der side om side med sin gode kammerat Poul Gjessing.

Soldat — og clearingmord.

Det giver et godt helhedsbillede, at bogen også omfatter nogle af de unge, der helt modigt satte livet til den 9. april og 29. august. 21-årige kornet *Frode Munck Vesterby* lå ved grænsen med sin lille patrulje. Han så de tyske kampvogne komme mod Danmark, og det lykkedes at ødelægge de første tre, før han selv blev dræbt.

Dyrlæge *Axel R. Møller*, der var et nationalt samlingsmærke i Brønderslev, blev dræbt ved et clearingmord, og det er betegnende for tyskernes fremfærd i Danmark, at forstander for Teknisk skole, *Poul Stegmann*, blev skudt ned bagfra. Han var aktiv modstandsmand, og da han en aften kom hjem, blev han standset af tre mænd, der forlangte legitimation. Han viste den, og mens det stod på, var en af dem gået om bag ham. Pludselig lød der et skud, og Stegmann sank sammen — ramt i nakken.

Døde i den lyse tro.

Løjtnant *Michael Westergård Jensen* var blevet taget med Aarsgruppen. Hans sidste ord til sin fange-

Bogen om de 46 navne kan købes for 20 kroner ved henvendelse til 4. Maj-kollegiet i Ålborg. Bogen er redigeret af Niels A. Eigenbroth.

kammerat, før han forlod cellen på vej til henrettelsen, var:

— Farvel — og husk at sige til far og mor, at jeg døde i den lyse tro, min mor lærte mig som barn! Gennemgangen af „Danmarkshistorien“ fortsætter med en samlet skildring af det danske politi, og derefter kommer den ulykkelige beretning om faldskærmschefen *Christian Mich. Rottbøll* fra Børglum kloster. Han blev, som bekendt, skudt ned af nervøse danske politifolk.

Hans Henrik Jensen blev skudt under stikkerlikvidering. Bagefter blev hans kone arresteret med den begrundelse, at „hun havde huset en sabotør“. Ingen tog hensyn til, at sabotøren var hendes egen mand. Hun sad i tyske tugthuse lige til krigens slutning.

Stud. jur. *Henning Røge* blev ligeledes dræbt under stikkerlikvidering.

Et modigt budskab.

Det var ikke nogen tilfældighed, at mange af de faldne var gamle FDF'ere eller spejdere. I beretningen om FDF-føreren *Jørgen Rydder* er FDF's sidste nytårsbudskab til mandskaberne landet over gengivet. Det manglede ikke mod. I dette budskab hed det bl. a.:

— Vort fædreland, Danmark, kræver fortsat frivilligt offer og ærlig tjeneste, som enhver må øve med de evner, kræfter og muligheder, som blev ham betroet. *Fædrelandskærlighed i ord er intet værd, det er gerning, der kræves.*

Samme *Jørgen Rydder* kunne ikke kues af gestapo. Om ham hedder det, at „han følte, at han havde gjort sin pligt, og han gik ind til det ukendte — døden — i en tryk og fast tillid til Gud“.

Ingen fik nogensinde kendskab til, hvordan ekspedient *Knud Klitbo* døde. Man ved kun, at det skete et par timer efter hans anholdelse.

Dræbte to — sårede en.

Drabene af de 11 ved Rorupstenen er omtalt i en skildring af den unge *Per Sonnes* skæbne. Også han var en frimodig spejderdreng fra Farsø, og han var blandt dem, der forsøgte at befri Chr. Ulrik Hansen, da denne ikke ville lade sig befri i arresten i Ålborg.

Omtalen af *Svend Ulrich Pedersen* er historieskrivning i egentligste forstand fra besættelsestiden. Fire mand fra gestapo var kørt ud for at hente ham. En af dem blev stående nede på gaden for at holde vagt, og de tre andre gik op for at foretage arrestationen. Men Svend gav sig ikke godvilligt. Den første tysker, der viste sig fik en kugle gennem hovedet. Tysker nr. 2 fik samme skæbne, og nr. 3 blev hårdt såret, men netop på dette tidspunkt af kampen kom tysker nr. 4 — ham, der havde holdt vagt på gaden. Han var hidkaldt af skyderiet, og han kom bag på Svend Ulrich. Det var ikke tilstrækkeligt for tyskernes raseri over tabet af tre mand, at de havde dræbt Svend Ulrich. De anbragte en håndgranat i munden på hans døde legeme, og derefter bragte de den til sprængning ved et snoretræk. Det siger sig selv, at han var helt ukendelig, da han blev fundet.

De danske sømænd.

Selvfølgelig er sømændene ikke glemt. Danske sømænd i allieret tjeneste mistede 1281 mand. En af dem var *Villiam Stoustrup*, som har givet navn til et af kollegieværelserne. Han var flere gange på skibe, der blev torpederet, og ved en lejlighed sejlede han sammen med kammerater rundt på en redningsflåde i Atlanten i tre døgn. Men dengang blev han reddet. Senere forliste han i en storm — sammen med 40 andre.

Bygningsingeniør *Poul Kjær Sørensen* var første danske sabotør, der blev henrettet i Ryvangen. Det skete 28. august 1943, men først den 8. september turde tyskerne offentliggøre henrettelsen. Han arbejdede i et entreprenørfirma, der byggede fæstningsværker for tyskerne på Ålborg flyveplads. Det vakte forundring, da han meldte sig til tjeneste i et „ty-

HORSENS LANDBOBANK A/S		HANDELSBANKEN I HORSENS	
HORSENS BANK AKTIESELSKAB	SVEND ANDERSEN <i>Møbler</i> SØNDERGADE 15 - HORSENS	A/S HORSENS KULKOMPAGNI	
JØRGEN RASMUSSEN ØSTRUPGAARD GLUD PR. HORSENS	Oluf Jørgensen RADG. INGENIØR TORVET 7 - HORSENS	Mælkeri- industriarbejdernes Forbund HORSENS	
AKTIESELSKABET Horsens Sølvvarefabrik	HOKI AS HORSENS	M. J. Mouritsen HORSENS	
TH. BUSSE Farver og lakker HORSENS	HORSENS FOLKEBLAD	HORSENS JERN- & STAALFORRETNING	
J. L. BECK & CO. Brændselolie - Cinders - Kul Horsens	HUSTØMRERNES KOOP. FORRETNING AABOULEVARDEN 70 — HORSENS		
A/S FÆLLESBAGERIET Horsens	E. MARTENSEN Installatør Glud pr. Horsens	HORSENS KAROSSEFABRIK Ludvig Krag	
N. C. SCHMIDT A/S Horsens	M. JØRGENSEN & SØN Slagterforretning Hornslet	BRØRUP BOGHANDEL	

skerfirma“, men han vidste, hvad han gjorde. Han målte omhyggeligt samtlige fæstningsværker op, og udarbejdede et detaljeret kort over flyvepladsen, som han tilsendte englænderne. Han blev taget — og henrettet — under en aktion ved våbenmodtagelse.

Bankdirektør *Rudolf Hansen* døde i Neuengamme — netop den dag, da Bernadottes hvide busser rullede ind i lejren.

Den faldne gardist.

Også de faldne fra 29. august er mindet. Det sker gennem skildringen af *Kaj Ove Norvin*, oversergent i livgarden. Han faldt i heltemodig kamp ved Kasernen i Gothersgade. Han havde forbud mod at udlevere skarpt til sine soldater denne morgen. Han kaldte kort soldaterne til sig og meddelte dem om forbudet. Derefter sagde han, at der i et hjørne af kontoret stod skarpe patroner i en æske, og han tilføjede: Nu går jeg! Soldaterne forstod vinket, forsynede sig af patronerne og var klar til kamp, da tyskerne kom. Norvin selv faldt.

Den sidste hilsen.

Vort land kan være stolt af alle disse unge sønner, der måtte ofre livet. Betegnende er vel skildringen af den unge ingeniørstuderende *Karl Aug. Møller*. Han var blevet overrasket i en lejlighed af gestapo. I lejligheden var en illegal radiosender, og for at redde lejlighedens indehaver, tog Karl August senderen og løb op på loftet til et pulterkammer, men for ham var der ingen vej tilbage. Mens han ventede på gestapofolkene, kradsede han et lille brev ned, som han gemte bag et tagspær. Der blev det senere fundet, og i brevet stod der:

Kære far og mor!

Nu skal jeg dø, og jeg er lidt bange, men jeg tror, at Gud giver mig styrke til at dø som en kristen og dansk i kampen for Danmark. Jeg vil bede Ham velsigne jer og styrke jer. Jeg gjorde mit bedste, tror jeg, og jeg vil hellere dø end fanges. Nu er de udenfor, og jeg vil sætte mig til modværge. Gud i vold!

Karl.

En kraftig skudveksling begyndte nogle sekunder senere, men tyskerne afsluttede den ulige kamp ved hjælp af en håndgranat.

Lærer *Knud Nørlem Andersen* blev anholdt af tyskerne netop, som han skulle indlægges på et hospital med basedow. Tortur og forhør kom i stedet for hospitalsophold, og siden sendtes han til Frøslev. Han flygtede, men blev atter anholdt og dødsdømt. Befrielsen kom imidlertid, før henrettelsen fandt sted. Efter 5. maj blev han indlagt på et hospital for at blive opereret, men han vågnede aldrig af bedøvelsen.

To nakkeskud.

Forretningsmanden *Holger Emil Clausen* blev anholdt nogle få måneder før befrielsen. Han blev frygteligt torteret. Da tyskerne var klar over, at krigen nærmede sig afslutningen, turde de ikke have ham som vidne til deres ugerninger. De trak ham derfor ned i gården, hvor to nakkeskud befriede ham for yderligere lidelser.

Mejerist *Svend Age Jensen* døde i Sachsenhausen under et allieret luftangreb og politibetjent *Henry Vang Møller* døde ligeledes i tysk kz-lejr. *Kaj Dorf Uhrenholt Christensen* døde efter at have været i tysk kz-lejr, og *Knud Jensen* blev dræbt i de hektiske befrielsesdage ved en automobilulykke, da hans gruppe var på vej til en stikkeranholdelse.

Den første sabotør.

Hans Krarup Andersen var Danmarks første sabotør. Han begyndte nemlig sit arbejde i den danske modstandsbevægelse den 9. april 1940 med sabotage, og han gennemførte — alene — den første jernbanesabotage i 1942. Ved en tilfældighed kom tyskerne på sporet af ham, og han blev dræbt under ildkamp.

Det er også gribende læsning i skildringen af den 22-årige unge digter *Morten Nielsen*, der blev ramt af et vådeskud under våbeninstruktion, og skildringer af *Kaj Munk* og *Anders Lassen* mangler naturligvis ikke. De er så kendte, at vi her vil nøjes med en ganske enkelt ting om dem. *Anders Lassen* indtog — med 35 mand — Saloniki, der var besat af

mange tusinde tyskere. Han listede sig først ind i byen og udsprede et rygte om en kolossal allieret styrke. Derefter tilkaldte han byens brandvæsen, og på sprøjterne kom han med sine 35 mand ind i byen. Det kom til en hård kamp, hvorved *Lassen* mistede een mand, mens tyskerne mistede 20. Så trak tyskerne sig tilbage, fordi de troede, at overmagten var stor.

Den tyskfødte dreng.

Thomas Stotz var radiotelegrafist — og tyskfødt. Han kom til Danmark som dreng. Tyskerne fangede ham i illegal aktion, og i arresten tog han sit eget liv, for ikke at komme til at røbe nogen af sine kammerater. Han var klar over, at han alligevel ville blive henrettet.

Den næstsidst omtalte dansker er *Kaj Holst Jørgensen*, der havde været med i Churchillklubben, og som blev dødeligt såret under en sabotagehandling, og beretningerne slutter med en omtale af *Folke Bernadotte*, *John Christmas Møller*, der faldt i Holland i allieret tjeneste, og *Nordahl Grieg*.

Denne gennemgang af personerne, der har givet værelserne i 4. Maj-kollegiet i Alborg navne, er gribende læsning, storslået Danmarkshistorie og et glimrende helhedsbillede af hele modstandskampen. Forhåbentlig kommer bogen „46 navne“ i et langt større oplag, end de 400, den er trykt i i første omgang, for denne bog vil blive det kæreste eje i mange danske hjem.

—ark.

Harald Nielsen i ny belysning

Søren Krarup: Harald Nielsen og hans tid. 151 sider. Gyldendal.

Af seminarirektor, cand. mag.

Paul Holt.

„Et livssyn sætter sig fast i sin tid, fordi det fylder de sider af mennesket, som det forrige har forsømt. Det opstår i de mænd, der føler sig sultet af det gamle og som vil finde det nye for at stille deres sult. Det gror frem i mennesker, der åndeligt

A/S H. P. HANSENS
MØBELINDUSTRI
RANDERS

Jens Juhls Savværk
KOLDING

A/S FRØCONTORET
KOLDING

A/S MARIUS MOGENSEN
Kolding

„PERFECT“
Jernbanegade 1 B - Kolding

TH. LAWAETZ
Specialforr. i foto og kino
Nørreport 14 - Aabenraa

SVEND HOLM
Aabenraa

BRÆDSTRUP
TRÆLASTHANDEL A S

H. EHLERS & SØN
Vejen

D. A. K. A.
LUNDERSKOV

ESBJERG KOMMUNE

A/S SLOTSMØLLENS FABRIKKER
KOLDING

WINDFELD-HANSENS
BOMULDSSPINDERI A/S
VEJLE

VEJLE AMTS FOLKEBLAD
SYDJYLLANDS STØRSTE DAGBLAD

A/S VEJLE MÆLKEKOMPAGNI

AABENRAA AUTOMOBILSELSKAB A/S

„AMARYLIS“
GRAM

har hoppet på eet ben, som i lang tid kun har dyrket een evne, og som langsomt føler deres væsen tørre ud under denne ensidighed. Det bliver til på følelser, som det gamle har negligeret, og det sejrer på den friskhed og ungdom, det forløser“.

Dette er udgangspunktet for forfatterens forsøg på en omvurdering af Harald Nielsens person og placering i dansk åndslivs historie.

Det „livssyn“, Harald Nielsen reagerede imod, var „naturalismens“, personificeret i Georg Brandes. I dette livssyn var der en fornægtelse af det egentlige menneskelige, fordi man troede, at man ved at have givet en formel, „naturalistisk“ beskrivelse af menneskets „stof“, dets biologiske funktion, også havde givet en forklaring af menneskets væsen. Den grundmisforståelse måtte føre ind i en eller anden form for „nihilisme“, en fornægtelse af de virkelige livsværdier.

I sin voldsomme reaktion herimod drives Harald Nielsen længere og længere ud for til sidst at ende i antisemitisme og som understøtter af den nazistiske besættelsesmagt i Danmark i krigens tid.

Forfatteren vil mene, at der i Harald Nielsens reaktion imod rationalisme og naturalisme og den dermed sammenhængende fornægtelse af den danske folkelige egenart, udtrykt i forsvarsnihilismen, i grunden er et vist slægtskab med modstandsbevægelsen under krigen.

Denne bevægelse var efter hans opfattelse ikke blot rettet imod tyskerne og nazismen, men også imod den negative „liberalisme“ i Danmark og et positivt forsøg på at finde sig selv som ægte mennesker i den nutidige situation.

Man burde derfor kunne forvente, at der ud af modstandsbevægelsen ville vokse en ægte dansk fornyelse frem, men det skete ikke.

Han søger årsagen hertil bl. a. i „Information“s virksomhed efter krigen og retter et hårdt angreb imod dette blad, fordi det ikke har villet erkende denne situation, men i det væsentlige blot har fortsat 30'ernes negative, almindelige livsholdning, tilsat et goldt had til samarbejdsfol-

kene under krigen og uden en virkelig positiv personlig livsholdning.

Han forsvarer ikke på nogen måde Harald Nielsens holdning under krigen, men mener, at man burde vise nogen større forståelse for dennes oprindelige udgangspunkt.

Denne mangel på vilje til at erkende den menneskelige virkelighed og modstandsbevægelsens egentlige intentioner har bevirket, at „Information“ fra at være en „ung, frisk avis“ er blevet et „manieret og anstrengt blad. Det har bevirket, at forudsetningen for dens friskhed er smuldreret bort“.

Sammenkædningen af Harald Nielsen med dette opgør med „Information“, som repræsentant for modstandsbevægelsen, forekommer lidt anstrengt; men man kommer næppe udenom, at forfatteren har rørt ved noget, der i høj grad er en nærmere eftertanke værd.

Det er på mange måder et originalt og særdeles velskrevet indlæg i en debat, som må føles aktuell, i al fald af mennesker, der personligt har været engageret i modstandsbevægelsen.

Paul Holt.

Dagbogsblade

27/9.

Theodor Oberländer,

den fhv. tyske flygtningeminister, vil ikke blive tiltalt. I går besluttede anklagemyndigheden i Bonn at indstille undersøgelserne mod Oberländer i forbindelse med hans tilknytning til bataljon Nachtigall. De ansvarlige for de massehenrettelser, som fandt sted i Lwow, efter at tyskerne var rykket ind, var ifølge anklagemyndigheden den senere henrettede SS-Obergruppenführer dr. Rasch og hans »Einsatz«-grupper. Det udelukkes ikke, at ukrainske medlemmer af Nachtigall »egenmægtigt og uden forbindelsesofficer Oberländers viden« deltog i mishandlinger og drab af jøder.

27/9.

Sidste landssviger benådet og løsladt.

Den sidste af de mange tusinde danskere, der gik tyskernes ærinde under besættelsen, er nu blevet benådet og løsladt. Det er et medlem af det berygtede HIPO-korps, Erik Sjøberg, der kun afsonede 6 år af sin straf på livsvarigt fængsel for meddelagtighed i mordet på ekspeditionssekretær Ejnar Larsen, Finsensvej 46 A, København.

Ialt har 13.500 mennesker dermed udstået deres straf for forbrydelser mod fædrelandet under besættelsen.

At den sidste løsladelse kom senere end de foregående skyldes den omstændighed, at Erik Sjøberg først blev dømt for 6 år siden. Det var lykkedes ham at holde sig skjult i 8 år efter besættelsens ophør. Han boede forskellige steder i Nordsjælland og havde taget et falsk navn. Han blev afsløret, da han i beruset tilstand kom til at opgive sit rigtige navn til en politibetjent.

Sjøberg var en af de fire HIPO-mænd, der den 14. april 1945 trængte ind til ekspeditionssekretær Ejnar Larsen, der var bror til en forgæves eftersøgt frihedskæmper. Mens en af de fire holdt fru Larsen op med en pistol, dræbte de 3 andre hendes mand med en halv snes pistolskud. Den fjerde HIPO-mand affyrede bagefter endnu nogle skud mod den dræbte mand for at tage sin fjerdedel af ansvaret.

27/9.

Tyske erstatninger til naziofrene i Belgien.

I det vesttyske udenrigsministerium undertegnedes i går en overenskomst mellem Vesttyskland og Belgien om erstatninger på 80 millioner mark til belgiske ofre for nazisternes forfølgelse.

Overenskomsten skal ratificeres i de to landes parlamenter.

29/9.

Tiltale mod Bormann-medhjælper.

Den vesttyske justitsminister Fritz Schaeffer lovede i går at undersøge, om der kan rejses tiltale mod Gerhard Klopfer for meddelagtighed i masseudryddelsen af jøder. I forbundsagens spørgetime oplyste socialdemokraten Franz Neumann, at såvidt han vidste levede Klopfer tilbagetrukket i Vesttyskland. Han havde deltaget i den konference i Berlin, som resulterede i »den endelige løsning af det jødiske problem«, og han havde gjort tjeneste som Bormanns stedfortræder. Schaeffer lovede undersøgelse, og oplyste, at Klopfer, der var embedsmand under Weimar-republikken, ikke modtager pension af den vesttyske stat.

30/9

Churchill-busten holder flyttedag.

Busten af Winston Churchill, der efter initiativ fra en privat nedsat komité blev rejst i haven ved 4. maj-kollegiet i Bredgade på Frederiksberg, vil nu blive flyttet, og samtidig overtages den af Københavns kommune.

Busten vil fremtidig blive placeret i Grønningen midtvejs mellem St. Albans Church og Frihedsmuseet, hvor man finder, den naturligt hører hjemme. Da busten i 1955 blev afsløret, var Frihedsmuseet endnu under opførelse, og planerne for arealerne heromkring ikke endelige. Nu har viceadmiral A. H. Vedel som talsmand for den nedsatte komité taget initiativet til flytning af busten.

<p>A/S ESPERSEN <i>Fiskeexport</i> RØNNE</p>
<p>VIGGO GLISTRUP RØNNE</p>
<p>BOLETTE - RØNNE</p>
<p>HANS JENSENS EFTF. Fiskeexport Rønne</p>
<p>A/S RØNNE MISSIONSHOTEL Bornholm</p>
<p>HANDELSBANKEN I RØNNE</p>
<p>LYNGBY-PETERSEN Farve- og tapethandel Rønne</p>
<p>FRØKEN MØLLERS PENSION Allinge</p>
<p>CHAS. F. SCHOU ENTREPRENØR HADERSLEV</p>

<p>AKTIESELSKABET DAMPSKIBSSELSKABET PAA BORNHOLM AF 1866</p>	
<p>AKTIESELSKABET DANSK DAMMANN ASFALT RØNNE</p>	
<p>FERDINAND JØRGENSEN Østergades Automobilforretning Rønne</p>	<p>H. C. RIDDESBORG Slagtermester Rønne</p>
<p>HANS CHR. PIHL Bagermester Svaneke</p>	<p>RØ SAVVÆRK OG TRÆLASTHANDEL</p>
<p>ALLINGE MESSE v/ G. DROST Allinge</p>	<p>BRÆNDEGAARDHAVEN Svaneke</p>
<p>PLANTAGEEJER H. H. JESSEN ÆBLEBJERG FRUGTPLANTAGE PR. KIRKEHØRUP</p>	
<p>H. CHRISTIANSEN STATSAUT. SKIBSMÆGLER EGERNSUND</p>	<p>WEISS TANDTEKNIK JERNBANEGADE 16 SØNDERBORG</p>
<p>NORDBORG BANK</p>	<p>KULHANDEL AKTIESELSKAB Sønderborg</p>
<p>NORDBORG SPAREKASSE</p>	<p>JENS CHRISTIANSEN Købmand Stevelt J. pr. Øsby</p>
	<p>GUDERUP SAVVÆRK Als</p>
	<p>A. PALLESEN Aut. elektroinstallatør Augustenborg</p>

Dansker som vidne i tysk proces

Mogens Christensen blev taget som 18-årig.

Processen i Düsseldorf har i oktober måned bevirket, at et stort antal eksfanger har været indkaldt som vidner.

Som tidligere meddelt er det SS-manden, August Höhn, der er den hovedanklagede.

En særlig interesse samler sig om belysningen af den rædselsnat, hvorunder 125 britiske, tjekiske og luxembourgske fanger i Sachsenhausen blev myrdet.

Fra Flensborg var mødt Heinrich Lienau som vidne. Han havde været fange i 12 år, og gennem sin usædvanlige evne til at opspore hemmelige oplysninger i lejren var hans vidneudsagn af stor interesse.

Endvidere var bl. a. murermester Hans Christensen, Virum, indkaldt som vidne. Han havde været Läufer i lejren for Höhn og hans medanklagede, Otto Böhm. Mogens Christensen oplyste, at han erindrede, at Böhm opstillede en liste over 20 fanger, der skulle sendes i gaskammeret. Böhm opdagede imidlertid, at en af de fanger, han havde opført på listen, ikke længere var i lejren. Han klarede da den nye situation ved på må og få at tage nummeret på en ganske tilfældig fange og føre dette på listen, hvorved han opnåede at holde tallet 20.

Mogens Christensen kunne iøvrigt oplyse, at han i lejren havde udarbejdet en liste over britiske krigsfanger, der var blevet dræbt i Sachsenhausen. Men henblik på processen havde han forsøgt at få listen igen af de britiske myndigheder, til hvem han i sin tid havde givet den, men dette var ikke lykkedes. Mogens Christensen blev forøvrigt allerede taget, da han var 18 år. Han var tilknyttet organisationen Studenternes Efterretningstjeneste. Han sendtes over Vestre Fængsel og Horserød til Sachsenhausen, hvortil han ankom i transporten i januar 1944.

Berlingske Tidende for søndag den 9. oktober bragte en samtale med Mogens Christensen. Bladet spurgte:

— Vil det sige, at De har lært ikke at være hård?

— På en måde ja. Men på den anden side dræbtes der noget i én den gang. Kammeraterne på vej til gaskamrene, henrettelsesgrupperne, de hængte, de syge og de udsultede, tilfældighedernes spil: en gruppe til gaskammeret skal bestå af 50. Der mangler én, for man står kun med 49 jøder. Hent en mand! Tilfældigheder, umenneskelighed — det, jeg kaldte det menneskelige nulpunkt, dræber, selv om man overlever. Det gør mærkelig følelseskold på en række områder. Det, der burde ryste, gør intet eller kun lidt indtryk — simpelt hen, fordi man engang har set alle grusomheder på nært hold og måttet være ufølsom for ikke at sprænges af denne rædsel

Alt dette må siges — mand og mand imellem, via aviserne og i film. Lader man krigens fornedrelse og umenneskelighed få lov at forklæde sig igen, hvis ræddenskab og skidtenheden får lov at parfumere sig igen — så er vejen banet for ny umenneskelighed.

VI HAR IKKE GLEMT

Møde i København med drøftelser.

Den gruppe danskere, der er kontaktfolk til FIR, holdt møde i Studenterforeningen i København søndag den 23. oktober. Parolen var: „Vi har ikke glemt“.

Man drøftede mulighederne for at indlede forholdsregler mod den tiltagende nazisme i Vesttyskland.

Deltagerne ankom lørdag den 22. Man indledte med festlig sammenkomst på Øresund, fællesspisning, dans og underholdning.

Søndag kl. 9 åbnedes mødet i Studenterforeningen. Kl. 13 var der fællesmiddag og derefter besøg i Mindelunden. Kl. 18 afrejste de udenlandske deltagere.

FRIHEDSFONDEN.

Der ydes støtte til den historiske forskning.

I foråret 1959 dannede Frihedsfondens bestyrelse en fond på 1 million kroner, hvis opgave det skulle være at støtte historieforskningen, specielt omkring besættelsestiden.

Frihedsfondens forretningsudvalg

har nu taget stilling til udlodning af fondens renter pr. 1. januar 1961 ved at bevilge et beløb på indtil kr. 20.000 til affotografering af de arkivalier i de tyske krigsarkiver, der findes i Washington, og som ved Frihedsfondens økonomiske bistand blev gennemgået i begyndelsen af året af landsarkivar Johan Hvidtfeldt, Viborg.

Man har stillet kr. 10.000 til rådighed for cand. mag. Aage Trommer, der er i gang med at skrive modstandsbevægelsens region III's historie, og kr. 3.500 til rådighed for mag. art. Morten Ruge, der er ved at udarbejde en fremstilling af forholdene i en tysk koncentrationslejr, Versen ved Meppen, i vinteren 1944—45, med særligt henblik på forholdene, som de tegnede sig for de 135 danske fanger, hvoraf de 99 kom levende tilbage til Danmark.

Man bevilgede kr. 2.500 til cand. mag. Hans Snitker Petersens fortsatte arbejde ved udarbejdelsen af organisationen FRIT DANMARK's historie, og kr. 3.000 til brug for cand. mag. Finn Løkkegaard's gennemgang af det kildemateriale, der kan belyse det danske arbejde i USA under 2. verdenskrig.

Endelig stillede man kr. 4.000 til rådighed for bibliotekar Leo Buschardt, dr. Albert Fabritius og forvalter ved Det kgl. Bibliotek H. Tønnenesens redaktionsudgifter i forbindelse med udgivelse af et værk, der skal indeholde et udvalg af det stof, som under besættelsen fremkom i de illegale bøger og blade.

Sidste års bevillinger omfattede landsarkivar Johan Hvidtfeldts studier af militærarkiver i Alexandria ved Washington (der har været omtalt i forbindelse med aflivning af Rostock-myten). Det er affotograferingen af de mange udtagne akter, der nu er bevilget penge til.

En bevilling til adjunkt, cand. mag. Ole Barfod, der skriver en afhandling om flygtningeruterne, men som endnu ikke er afsluttet, og adjunkt, cand. mag. Hans Snitker Petersens udarbejdelse af den illegale organisation FRIT DANMARK's historie, som han stadig arbejder på.

THORKILD DIGE.

SOLHÖGDA NEDSÆTTER DANSK KOMITE

Det overvejes at lade hjemmet åbne for mænd om vinteren

Direktør Erik Nyegård fra Frihedskampens Veteraner overrækker en check til professorinde Sylvia Salvesen fra Oslo. I baggrunden formanden for den danske Solhøgda-komité, Else Fischer og fru Karin Bjerre.

I 15 år har professorinde Sylvia Salvesen, Oslo, utrætteligt arbejdet på at rejse det norske rekreativehjem Solhøgda ved Oslo fjord — et mindesmærke over den norske kvindes indsats i frihedskampen.

For nylig samlede Sylvia Salvesen en kreds af interesserede til en sammenkomst på Palace hotel i København. Hun var her i Danmark for at deltage i afsløringen af monumentet for greve Folke Bernadotte, og be-

nyttede da lejligheden til at kontakte danske venner.

Idéen til Solhøgda stammer fra Ravensbrück, hvor Sylvia Salvesen besluttede, at når hun engang kom hjem, ville hun rejse et hjem, hvor mennesker af forskellig miljø, mentalitet og indstilling kunne mødes og samle kræfter til hverdagens arbejde.

I juni måned kunne Solhøgda indvies, men det blev 70.000 kroner dyrere end beregnet, og de penge skal skaffes.

Hjemmet er overordentligt smukt, og efterhånden vil stuerne blive udsmykket, idet 44 af Norges kunstnere hver især har lovet at yde deres bedste.

Ved sammenkomsten på Palace hotel overrakte formanden for Frihedskampens Veteraner, direktør Erik Nyegaard, en check på 1.000 kroner til hjemmets drift.

De endelige rammer om hjemmets drift er endnu ikke lagt, og man overvejer bl. a. at åbne det som almindelig feriepension om vinteren for at skaffe penge til gratis ophold for frihedskamps-veteraner om sommeren. Det kan også tænkes, at man vil åbne hjemmet for mandlige veteraner fra frihedskampen, der har behov for hvile og rekreation.

Frihedskampens Veteraner herhjemme har nedsat en komité bestående af fruene Else Fischer, der er formand, Eva Tom Søndergaard, Karen Dahl, Anna Weng Seidemann og Karin Bjerre til at foretage udvælgelsen af de danskere, der skal have ophold deroppe. Den norske Amerikalinie har generøst lovet, at danske, der skal til Solhøgda, kan få fri transport med liniens skibe.

Iøvrigt vil de 1000 kr. ikke blive det sidste danske bidrag til Solhøgda. Frihedskampens Veteraner sætter nu en indsamling i gang, og alle, der ønsker at yde tilskud, kan sende pengene til Frihedskampens Veteraner, Amaliegade 7, København K. Til denne adresse skal også ansøgninger om ophold på Solhøgda rettes. Foruden de 1000 kr., der blev skænket i g r, strømmer allerede andre danske bidrag ind til Solhøgda. Det er Else Fischer, der skriver kriminalromaner, som har ladet alle indtægter på de norske udgaver af hendes bøger, gå til ferie- og hvilehjemmet.